

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 maja 2014 roku Sąd Rejonowy w Łowiczu zasądził od A. P. na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. 103.420 złotych w dziesięciu ratach rocznych po 10.342 złote każda rata, płatne do 30 września każdego kolejnego roku kalendarzowego, począwszy od uprawomocnienia się orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat oraz orzekł o kosztach procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na ustaleniach, że w dniu 22 kwietnia 2005r. powodowa Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. zawarła z pozwanym A. P. umowę nr (...) o dofinansowanie projektu (...) - (...) - (...) w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich 2004-2006” działanie „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, w ramach której pozwanemu zostało przyznane dofinansowanie w kwocie 50.000 złotych (§1, §3 i §4). Beneficjent zobowiązał się m.in. do prowadzenia gospodarstwa rolnego położonego w B. 32, gmina Z., w tym prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej przez okres co najmniej 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy przez Agencję oraz do niedokonywania w tym okresie zmian w strukturze produkcji rolnej, jeżeli prowadziłyby to do zmniejszenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego poniżej kryterium żywotności ekonomicznej (§ 2 i §5 ust. 1 pkt 4 umowy). Beneficjent zobowiązał się do zwrotu pomocy wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia wypłacenia przez Agencję pomocy na rzecz beneficjenta m.i. w przypadku niewypełnienia co najmniej jednego ze zobowiązań, o których mowa w §5 ust. 1 umowy.

Stosownie do §7 ust. 1 i 2 umowy w przypadku niewykonania co najmniej jednego ze zobowiązań, o których mowa w §5 ust. 1 umowy z powodu zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej, określonych w załączniku nr 9 do Uzupelnienia Programu, beneficjent mógł zostać całkowicie lub częściowo zwolniony przez Agencję z wykonania tego zobowiązania, lub za zgodą Agencji mógł ulec zmianie termin jego wykonania. Zwolnienie z wykonania zobowiązania lub zmiana termin jego wykonania mogła nastąpić na pisemny wniosek złożony w oddziale regionalnym, w terminie 30 dni roboczych od dnia zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej lub od dnia, w którym powstała możliwość złożenia takiego wniosku.

W §10 pkt 1 umowy strony odesłały do stosowania przepisów kodeksu cywilnego w sprawach nie uregulowanych umową.

W dacie wystąpienia z wnioskiem o dofinansowanie żywotność ekonomiczna gospodarstwa rolnego pozwanego A. P. wynosiła 4,27 ESU.

Wypłata przyznanej pomocy w kwocie 50.000 złotych nastąpiła w dniu 23 czerwca 2005r.

W okresie od 24 lutego do 11 kwietnia 2007r. pozwany był hospitalizowany na Oddziale Chirurgicznym ZOZ w Ł. z powodu ostrego zapalenia trzustki i ropnia przestrzeni zaotrzewnowej a następnie od 06 do 17 września 2007r. z powodu pseudotorbieli trzustki w stanie po ostrym zapaleniu trzustki. W kwietniu, marcu i maju 2007r. był na wizytach ambulatoryjnych. Ponownie przebywał w szpitalu w dniach od 12 do 18 września 2009r. z powodu przewlekłego zaostrzenia zapalenia trzustki. Pozwany pobierał zasiłek chorobowy od 24 lutego 2007r. do 16 sierpnia 2008r. i od 12 września 2009r. do 10 marca 2010r.

Po pierwszej hospitalizacji w lutym 2007r. pozwany przez rok był leczony w domu, miał dren do punkcji torbieli trzustki i chodził z woreczkiem, jeździł na zmiany woreczka do szpitala w Ł.. Pozwany odczuwał dolegliwości bólowe, okresowo miał torsje, biegunkę, nie mógł jeść. Był bardzo osłabiony, wychudzony, apatyczny, obawiał się czy przeżyje. W przebiegu choroby były krótkie okresy poprawy. W chwili zachorowania na zapalenie trzustki pozwany miał 37 lat, był kawalerem bezdzietnym, mieszkał z rodzicami, którzy byli na emeryturze i pomagali w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. W gospodarstwie pozwany hodował bydło opasowe i uprawiał zboża. W okresie zaostrzenia choroby hodowla bydła została zlikwidowana a gospodarstwem zajmowali się rodzice pozwanego i dalsza rodzina. Pozwany wypełniał

wnioski o dopłaty unijne w latach 2007 – 2010, które zawozili do agencji rodzice. Rodzice zajmowali się sprawami urzędowymi, płaceniem podatków, kupowaniem paliwa do ciągnika, opłatami za elektryczność. Za środki z dotacji pozwany kupił jeden duży i jeden mały ciągnik oraz maszyny do uprawy ziemi, opryskiwacz. Pozwany nadal prowadzi gospodarstwo rolne o pow. 10,68 ha, w którym uprawia zboża – żyto i pszenicę. Otrzymuje dopłaty unijne do produkcji w wysokości 9.000 złotych rocznie. Dodatkowo pracuje na umowę o dzieło jako stróż i zarabia około 500 zł netto. Opłaca KRUS w wysokości 430 zł kwartalnie i podatek rolny w wysokości 350 zł kwartalnie. Spłaca kredyty zaciągnięte w 2009 i 2010r. w wysokości 330 zł miesięcznie, za energię elektryczną płaci około 350 zł co dwa miesiące, za gaz 48 zł miesięcznie. Opłaca ubezpieczenie OC ciągnika w kwocie 100 zł rocznie i budynków w kwocie 220 zł rocznie. Na opał wydaje 3.000 zł rocznie. W nocy z 29 na 30 października 2013r. spaliła się stodoła w gospodarstwie pozwanego wraz ze składowanym w niej nawozem (mocznikiem), plandekami do przykrywania przyczep ze zbożem, kosiarką rotacyjną, siewnikiem do nawozu, przetrząszaczem do siana.

W latach 2005-2012 pozwany A. P. składał do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski o przyznanie płatności do gruntów rolnych, które wpływały w dniach 13.04.2005r., 04.05.2006r., 04.05.2007r. 15.04.2008r., 20.04.2009r., 19.03.2010r., 04.04.2011r. i 08.05.2012r. W wykonaniu obowiązków z umowy o dofinansowanie projektu pozwany złożył w (...) w dniu 25 stycznia 2007r. ankietę monitorującą wartość sprzedaży produktów rolnych z gospodarstwa a dniu 24 września 2009r. złożył oświadczenie o spełnianiu minimalnych standardów w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwie rolnym. W dniu 08 czerwca 2007r. przedstawił do kontroli w (...) przy (...) w W. opryskiwacz polowy w celu uzyskania zaświadczenia potwierdzającego jego sprawność techniczną.

W dniu 26 maja 2010r. w gospodarstwie pozwanego A. P. została przeprowadzona kontrola przez inspektorów terenowych agencji która wykazała, że żywotność ekonomiczna gospodarstwa pozwanego spadła do 1,64 ESU.

W dniu 07 czerwca 2010r. pozwany A. P. powiadomił Agencję, że zaprzestał hodowli zwierząt i produkcji warzyw z powodu przewlekłej choroby (ostrego ropnego zapalenia trzustki) i z tego powodu nie był w stanie utrzymać współczynnika żywotności ekonomicznej na wymaganym poziomie. W dniu 11 czerwca 2010r. pozwany złożył w Agencji wniosek o przedłużenie terminu na wypełnienie zobowiązań z umowy w zakresie żywotności ekonomicznej gospodarstwa do końca 2011r.

Wobec stwierdzenia nie utrzymania żywotności ekonomicznej gospodarstwa w okresie obowiązywania umowy nr (...) pismem z dnia 23 czerwca 2010r. (...) Oddział (...) powiadomił pozwanego A. P. o uruchomieniu procedury windykacji w celu zwrotu wypłaconej kwoty pomocy w wysokości 50.000 złotych powiększonej o odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych. Pozwany w dniu 16 lipca 2010r. wniósł odwołanie od decyzji w sprawie zwrotu wypłaconej pomocy w kwocie 50.000 złotych powołując się na okoliczność od niego niezależną w postaci poważnej choroby i zwrócił się o wydłużenie terminu na realizację zobowiązań z umowy o dofinansowanie projektu.

Pismem z dnia 06 maja 2011r. (...) Oddział (...) pozwanej Agencji poinformował pozwanego A. P., że wniosek o zwolnienie ze zobowiązań w wyniku zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej nie został zaakceptowany.

W piśmie złożonym w (...) Oddziale (...) dnia 23 maja 2010r. pozwany A. P. odwołał się do Prezesa Agencji od decyzji Oddziału o odmowie zwolnienia ze zobowiązań.

W piśmie z dnia 08 lipca 2010r. pozwany A. P. odwołał się do Prezesa Agencji od decyzji (...) Oddziału (...) dnia 23 czerwca 2010r. w sprawie zwrotu wypłaconej kwoty pomocy w wysokości 50.000 złotych wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych. Oba odwołania zostały rozpatrzone negatywnie.

Orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności z dnia 05 stycznia 2010r. A. P. został zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności na okres do 31 stycznia 2012r. z powodu niepełnosprawności trwającej od 2007r. Pozwany A. P. pozostaje pod stałą opieką lekarską z powodu chorób przewlekłych.

W okresie od 2007r. do 10 czerwca 2010r. z uwagi na stan zdrowia w przebiegu zapalenia trzustki pozwany A. P. miał zachowaną zdolność do świadomego i swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli, w szczególności miał zdolność rozeznania własnego działania.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o załączone do akt sprawy dokumenty urzędowe i prywatne, które sąd w całości przyjął jako podstawę ustalania okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy a nadto o zeznania świadka M. P. (1), opinię biegłych sądowych z zakresu psychologii i psychiatrii oraz zeznania pozwanego. Dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez strony i nie wzbudziły wątpliwości sądu co do swej mocy dowodowej. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka i pozwanego co do okoliczności, że przez cały pięcioletni okres obowiązywania umowy pozwany ze względu na stan zdrowia nie mógł złożyć zawiadomienia do powodowej Agencji o zaistnieniu przeszkody w utrzymaniu wymaganego wskaźnika żywotności ekonomicznej gospodarstwa.

W rozważaniach prawnych, Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwo jako udowodnione co do zasady i co do wysokości podlega uwzględnieniu. Podnoszony przez pozwanego zarzut sprzeczności żądań pozwu z zasadami współzycia społecznego nie może się ostać.

Umowa o dofinansowanie przewidywała możliwość częściowego lub całkowitego zwolnienia beneficjenta z wykonania zobowiązania bądź możliwość zmiany terminu jego wykonania z powodu zaistnienia okoliczności o charakterze wyższej, ale wymagała złożenia w tym celu pisemnego wniosku powiadamiającego Agencję o zaistnieniu okoliczności o charakterze siły wyższej w terminie 30 dni roboczych od ich wystąpienia. Przeprowadzone postępowanie wykazało, że pozwany nie dotrzymał terminu na powiadomienie Agencji a 30-dniowy termin na zawiadomienie przyczynach niewykonania zobowiązania od ustania tej przyczyny został przekroczony kilkanaście razy.

Powód w okresie objętym umową realizował inne obowiązki związane z korzystaniem z pomocy finansowej ze środków unijnych, np. systematycznie co roku składał do podmiotowej Agencji wnioski o dopłaty obszarowe a bezpośrednio po opuszczeniu szpitala w dniu 24 września 2009r. złożył w Agencji oświadczenie o spełnianiu minimalnych standardów w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwie rolnym. Przerwy pomiędzy okresami hospitalizacji czy przebywania na zasiłku chorobowym były dość długie, bo wielomiesięczne i z pewnością powód przy dołożeniu należytej staranności w wykonaniu umowy dofinansowanie do produkcji rolnej. O tym, że jego choroba ma charakter przewlekły i że znacząco ogranicza możliwość wykonywania pracy fizycznej w gospodarstwie rolnym, wymuszając zmianę profilu produkcji, pozwany wiedział już we wrześniu 2007r. a tym bardziej we wrześniu 2009r. po opuszczeniu szpitala oraz po uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Jak wskazano w opinii biegłych psychologa i psychiatry osłabienia wynikające z choroby trzustki miały charakter osłabienia wydolności fizycznej powodując nienośność wypełniania obowiązków w gospodarstwie ale nie naruszały zdolności do oceny tej sytuacji i do podejmowania decyzji. W latach 2007 – 2010 nie stwierdzono u pozwanego żadnego ograniczenia możliwości świadomego działania w zakresie czynności o skutkach prawnych, dotyczących bieżącego postępowania. Skoro pozwany mógł dopełnić formalności w postępowaniu przed powodową Agencją w sprawach dopłat czy to osobiście czy z pomocą innych osób w ocenie sądu również mógł i powinien dokonać formalności związanych z powiadomieniem Agencji w określonym w umowie terminie 30 dni o zaistnieniu przeszkody w postaci siły wyższej – przewlekłej choroby.

Pozwanemu nie przysługiwało prawo złożenia wniosku o zmianę terminu wykonania zobowiązania (przedłużenie terminu) w zakresie osiągnięcia 4ESU, bo miał osiągnięty ten poziom żywotności ekonomicznej gospodarstwa już w dacie zawierania umowy, przysługiwał mu jedynie wniosek o zwolnienie z obowiązku wykonania zobowiązania z §5 ust. 1 pkt 4 umowy, tj. prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej przez okres co najmniej 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy przez Agencję oraz do niedokonywania w tym okresie zmian w strukturze produkcji rolnej, jeżeli prowadziłyby to do zmniejszenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego poniżej kryterium żywotności ekonomicznej. W czasie trwania umowy pozwany dokonał bowiem zmian w strukturze produkcji rolnej w swoim gospodarstwie – zlikwidował hodowlę zwierzęcą oraz uprawę warzyw, pozostając jedynie przy uprawie zbóż, co zmniejszyło efektywność ekonomiczną produkcji.

W ocenie Sądu Rejonowego w okolicznościach sprawy niniejszej pozwany nie może skutecznie czynić powodowej Agencji zarzutu nadużycia prawa podmiotowego przy dochodzeniu roszczenia o zwrot udzielonej pomocy, zastrzeżonego w §6 ust. 1 dobrowolnie zawartej przez strony umowy o dofinansowanie w sytuacji, gdy sam nie dołożył należytej staranności przy spełnianiu przyjętych na siebie obowiązków.

Sąd zasądził dochodzoną pozewm należność główną w kwocie 50.000 złotych wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych za okres od dnia wypłacenia pozwanemu dotacji, tj. od dnia 23 czerwca 2005r. do dnia wyrokowania, zgodnie z §6 ust. 1 umowy, a które wynoszą 53.420 złotych. Jednocześnie sąd uwzględnił wniosek pozwanego o rozłożenie zasądzonej należności na raty na podstawie art. 320 k.p.c. uznając, że w okolicznościach sprawy niniejszej żądanie to jest usprawiedliwione.

Na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 359 §1 i 2 k.c. sąd zasądził należności ratalne wraz z odsetkami za zwłokę w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł pozwany, skarżąc je w części uwzględniającej powództwo. Rozstrzygnięciu zarzucił naruszenie:

- art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie mimo sprzeczności żądania pozwu z zasadami współżycia społecznego, gdyż pozwany z powodu choroby nie wypełnił warunków umowy i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa, tj. głównymi wartościami i celami działania „ułatwianie startu młodym rolnikom”;

- art. 58 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, mimo sprzeczności § 7, ust. 1 i 2 umowy o dofinansowanie z 22 kwietnia 2005 r. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 k.c. w zakresie, w jakim w sposób arbitralny zezwala powódce na ocenę zakresu siły wyższej i pozwala jej w sposób dowolny zwalniać beneficjentów z wykonania zobowiązania lub zmieniać jego termin;

- art. 58 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, mimo sprzeczności § 6, ust. 1 umowy o dofinansowanie z 22 kwietnia 2005 r. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 483-486 k.c., w zw. z art. 418 k.c. w zw. z art. 58 § 2 k.c. w zakresie, w jakim zobowiązuje beneficjenta do zwrotu odsetek o wysokości jak dla zaległości podatkowych liczonych od dnia wypłacenia pomocy na jego rzecz- stanowiąc swoistą karę umowną o wysokości 53.420 zł (do której winny znaleźć zastosowanie zasady jej miarkowania), a jednocześnie jest obejściem przepisów k.c. w zakresie trzyletniego terminu przedawnienia odsetek;

- art. 485 k.c. poprzez jego niezastosowanie do § 6, ust. 1 umowy o dofinansowanie i w konsekwencji niezastosowanie do kwoty wynikającej z tegoż postanowienia konstrukcji prawnej miarkowania kary umownej, tj. art. 484 § 2 k.c., pomimo, że zobowiązanie beneficjenta zostało w znacznej części wykonane, a ponadto kwota niepodlegających przedawnieniu karnych odsetek w wysokości 53.420 zł jest znacząco wygórowana w stosunku do kwoty udzielonej pomocy, tj. 50.000 zł;

- art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię § 6, ust. 1 umowy o dofinansowanie i w konsekwencji przyjęcie, że do ww. postanowienia nie ma zastosowania art. 485 k.c. oraz art. 484 § 2 k.c.

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak swobodnej i wszechstronnej oceny materiału dowodowego sprawy, prowadzący do wadliwych ustaleń faktycznych, tj. przyjęcia, że przeprowadzone postępowanie wykazało, że pozwany nie dotrzymał terminu na powiadomienie Agencji, a 30-dniowy termin na zawiadomienie o przyczynach niewykonania zobowiązania od ustania tej przyczyny został przekroczony kilkanaście razy pomimo, że pozwany złożył stosowny wniosek w dniu 11.06.2010 r. oraz, że w czasie trwania umowy pozwany miał możliwość złożenia wniosku do Agencji zgodnie z § 7 ust. 1 i 2 umowy, pomimo utrzymującego się w 2008 i 2009 r. stanu depresyjnego pozwanego, apatii i obawy o dalsze zdrowotne następstwa przebytego ostrego zapalenia trzustki.

Z ostrożności procesowej, skarżący podniósł zarzut przedawnienia co do żądania pozwu ponad kwotę 50.000 zł, tj. co do kwoty 53.420 zł odsetek karnych wynikających z § 6, ust. 1 ww. umowy.

W oparciu o powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił:

Dnia 31.10.2014r. zmarł pozwany. Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Łowiczu z dnia 16 lutego 2015r spadek po A. P. na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyli rodzice M. P. (2) i M. P. (3) po 1/2 części każde z nich (akt zgonu pozwanego k.6 i postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku k. 14 załączonych akt Sądu Rejonowego w Łowiczu I Ns 683/14). Z uwagi na śmierć pozwanego postępowanie apelacyjne zostało zawieszona, a następnie dnia 28 września 2015r. podjęte z udziałem M. P. (1) i M. P. (3) jako następców prawnych pozwanego .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne. Powyższej oceny nie zmienia podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 § 1 k.p.c., bowiem skarżący w żaden sposób nie wykazał, że ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego została dokonana wbrew regułom wynikającym z tego przepisu, ograniczając się jedynie do zakwestionowania poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Należy przy tym podkreślić, że tylko w razie pogwałcenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego, może mieć miejsce skuteczne kwestionowanie swobody oceny dowodów. Tego rodzaju uchybień nie sposób się dopatrzeć w stanowisku Sądu Rejonowego, zaś lakoniczne zarzuty skarżącego stanowią wyłącznie polemikę z prawidłową oceną dowodów przez Sąd Rejonowy.

W szczególności, Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił początek, przebieg choroby

A. P. i brak jej wpływu na zdolność A. P. do świadomego i swobodnego powzięcia decyzji i wyrażania woli, zwłaszcza na zdolność rozeznania własnego działania w okresie od 2007 r. do 10 czerwca 2010 r. Biorąc przy tym pod uwagę, że we wskazanym okresie, A. P. składał w powodowej Agencji wnioski o przyznanie płatności, ankiety monitorujące, czy też oświadczenia o spełnianiu minimalnych standardów, z czego ankiety i oświadczenia związane były z wykonaniem umowy o dofinansowanie, koniecznym jest wniosek, że miał rozeznanie co do znaczenia własnych czynności i potrzeby ich podejmowania. Stąd, brak jest podstaw do uznania, że co do niektórych czynności (wyżej wymienione wnioski, ankiety, oświadczenia) A. P. miał możliwość ich dokonania, podczas gdy (w tym samym czasie, w tej samej Agencji) nie miał on możliwości złożenia wniosku, o którym mowa w § 7 ust. 1 i 2 umowy o dofinansowanie.

A. P. nie zawiadomił powodowej Agencji o zaistnieniu okoliczności o charakterze siły wyższej i nie złożył wniosku o zwolnienie go z obowiązku wykonania postanowień umowy, w terminie zastrzeżonym w § 7 ust. 1 i 2 umowy o dofinansowanie, czym nie wypełnił postanowień umowy o dofinansowanie.

Podnoszone na etapie postępowania sądowego zarzuty sprzeczności żądania pozwu z zasadami współzycia społecznego, czy też społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa są w istocie jedynie próbą znalezienia sposobu na uniknięcie obowiązku zwrotu uzyskanego świadczenia wraz z należnymi odsetkami. Dość wspomnieć, że zarzuty apelacyjne tej treści są powtórzeniem wątpliwości zgłaszanych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, o których Sąd Rejonowy zasadnie orzekł, że pozwany nie może czynić powodowej Agencji zarzutu nadużycia prawa podmiotowego przy dochodzeniu roszczenia o zwrot udzielonej pomocy, w sytuacji gdy sam nie dołożył należytej

staranności przy spełnianiu przyjętych na siebie obowiązków, w tym zawiadomienia powodowej Agencji o wystąpieniu choroby uniemożliwiającej wykonanie zobowiązań określonych w § 5 ust. 1 umowy.

Równie bezzasadnymi okazały się być zarzuty sprzeczności postanowień umowy z zasadami współzycia społecznego, mającej w konsekwencji prowadzić do nieważności umowy stosownie do art. 58 § 2 k.c. Należy bowiem podkreślić, że treść umowy o dofinansowanie, którą zawarły strony jest odzwierciedleniem wzorca umowy o dofinansowanie projektu, określonego przepisami wydanymi na podstawie art. 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju w brzmieniu obowiązującym do dnia 5 września 2006 r. Zgodnie z rzezonym przepisem, właściwy minister w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego i ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia m.in. wzory umów o dofinansowanie projektów mając na uwadze efektywne i skuteczne wykorzystanie środków służących realizacji programów. Wzór umowy o dofinansowanie został zatem opracowany przez prawodawcę, nie powodową Agencję. Nie sposób zaś przyjąć, że ustawodawca tworzy wzorzec umowy, który jest sprzeczny z prawem i zasadami współzycia społecznego, a jako taki nieważny.

Umowa o dofinansowanie projektu między instytucją wdrażającą a beneficjentem

określa w szczególności prawa i obowiązki stron w związku z realizacją projektu oraz zasady odpowiedzialności beneficjenta w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizowaniu przez beneficjenta postanowień umowy. A. P. zawierając dobrowolnie umowę o dofinansowanie przyjął jej warunki, które wynikają ze specyfiki świadczonej w ramach programów unijnych bezzwrotnej pomocy. Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy, pomoc taka jest obwarowana licznymi i szczegółowymi procedurami zapewniającymi przejrzystość zasad udzielania dofinansowania, mającymi gwarantować równość w dostępie do tych środków oraz kontrolę legalności działania podmiotów dysponujących środkami publicznymi. Nie może być tak, że beneficjent, który otrzymał takie środki, a następnie w sposób zawiniony nie dopełnił postanowień umowy, może być zwolniony z obowiązku zwrotu tej pomocy. W takim przypadku, Agencja, zgodnie z zastrzeżonym w umowie o dofinansowanie prawem, może żądać zwrotu wypłaconych środków. Trudno uznać, aby zagwarantowanie Agencji możliwości dochodzenia zwrotu dotacji od osób niewypełniających postanowień umowy, było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Tym bardziej, że powodowa Agencja, wbrew stanowisku skarżącego, nie ocenia arbitralnie zakresu siły wyższej i nie zwalnia w sposób dowolny beneficjentów z wykonania zobowiązania lub zmienia jego termin. Przeciwnie, możliwość taka zależy od spełnienia jasno określonych warunków. A. P. mógł skorzystać z tej możliwości, bowiem jego choroba była okolicznością o charakterze siły wyższej, jednakże przez około trzy lata swojej choroby nie zgłosił tego faktu powodowej Agencji.

Uznać więc należy, że wskutek własnego zaniedbania, A. P. nie dochował warunków umowy o dofinansowanie, co uprawnia Agencję do dochodzenia zwrotu kwoty wypłaconej pomocy wraz z odsetkami.

W dalszej kolejności, za niezasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 485 k.c. poprzez jego niezastosowanie do § 6, ust. 1 umowy o dofinansowanie i w konsekwencji niezastosowanie do kwoty wynikającej z tegoż postanowienia konstrukcji prawnej miarkowania kary umownej, tj. art. 484 § 2 k.c.

Przede wszystkim, art. 485 k.c. przewiduje zastosowanie regulacji kary umownej do przypadków, gdy dłużnik, z mocy przepisu, a nie zastrzeżenia umownego, obowiązany jest do zapłacenia wierzycielowi określonej sumy pieniężnej w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. W okolicznościach niniejszej sprawy taka sytuacja nie występuje, bowiem żądanie przez powodową agencję odsetek ma oparcie w postanowieniach umowy o dofinansowanie. Zastrzeżone w § 6, ust. 1 umowy o dofinansowanie odsetki nie mają więc charakteru kary umownej, do której zastosowanie miałyby konstrukcja miarkowania jej wysokości.

Nietrafny jest także zarzut apelacji, że roszczenie powodowej Agencji w zakresie odsetek jest przedawnione. Zasadniczo, roszczenie o zapłatę odsetek jest przedawnione w odniesieniu do odsetek starszych niż 3 lata przed złożeniem pozwu, bowiem roszczenie o odsetki, jako roszczenie o świadczenie okresowe staje się wymagalne osobno w każdym dniu opóźnienia i w związku z tym przedawnia się osobno za każdy dzień opóźnienia przy uwzględnieniu trzyletniego terminu zgodnie z treścią art. 118 k.c. Powódka może więc domagać się odsetek za trzy lata wstecz od dnia

wniesienia pozwu, czyli najwcześniej od dnia 17 lipca 2009 r. do dnia zapłaty wobec wniesienia pozwu w dniu 17 lipca 2012 r.

W tym miejscu, wskazać należy, iż zgodnie z § 6, ust. 2 umowy o dofinansowanie, w przypadku stwierdzenia zaistnienia co najmniej jednej z okoliczności, o których mowa w ust. 1 Agencja wzywa Beneficjenta do zwrotu otrzymanej pomocy wraz z odsetkami (...) w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania do zapłaty.

W okolicznościach niniejszej sprawy, wezwanie z dnia 8 marca 2012 r. do zapłaty kwoty udzielonej pomocy wraz z odsetkami doręczono A. P. w dniu 16 marca 2012 r. W związku z czym wymagalność ww. kwoty powstała w dniu 31 marca 2012 r. (dzień następujący po upływie 14-dniowego terminu wyznaczonego do spełnienia świadczenia).

Skoro tak, to w chwili wniesienia pozwu (17 lipca 2012 r.) trzyletni termin przedawnienia odsetek jeszcze nie upłynął.

Mając na uwadze wszystko powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty poniesione przez powoda w tym postępowaniu złożyło się jedynie wynagrodzenie jego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, którego wysokość ustalono na podstawie § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U.2013.490)